

Financiële consequenties externe inhuur:

Kostensoort: Externe inhuur -
Bedrag: € 0,00

Financiële consequenties opdracht/uitbesteding:

Kostensoort: Uitbesteding -
Bedrag: € 0,00
Gedeputeerde
belast met
behandeling:

Vergadering PS: 17 april 2026
Nr:
Agenda nr:
Vergadering GS: 26 maart 2026
Nr: 819643

Onderwerp: Dossier Kernenergie Voorwaardenpakket 2.0

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

Nederland werkt aan een toekomstbestendige energievoorziening. De rijksoverheid vindt dat kernenergie daar een belangrijk onderdeel van moet worden. Daarom worden voorbereidingen getroffen voor het langer openhouden van de huidige kerncentrale en de bouw van nieuwe kerncentrales. Het ministerie heeft een voorkeur om twee kerncentrales in Zeeland te bouwen. Daarom werken we in Zeeland met het Rijk aan een Rijk-Regio pakket met afspraken over de gevolgen van deze ontwikkeling voor de regio.

Want de mogelijke bouw van twee kerncentrales heeft grote en langdurige impact op Zeeland. Het heeft invloed op veiligheid, leefomgeving, woningmarkt, economie en voorzieningen en werkt door in alle fasen: voorbereiding, bouw en exploitatie. De aard en omvang van deze impact zijn nader in beeld gebracht in het Lokaal Impact Rapport Lasten en lusten in balans, het consultatietraject Zeeland aan Zet en de resultaten van het Nuclear Supply Chain onderzoek.

Dit voorwaardenpakket is verbonden met de toekomstvisie van Zeeland 2050 en de bijbehorende strategische agenda. Daarnaast wordt waar mogelijk aangesloten bij andere bestaande programma's, projecten en initiatieven. Ook wordt er voortgeborduurd op al eerder vastgestelde richtingen zoals de Midden Zeeland Route en de Zeeuwse Woondeal. Voor Zeeland is een strategische rijk-regio agenda, zoals ook geïntroduceerd in het regeerakkoord, voorwaardelijk voor verdere stappen van het Rijk met Zeeland.

Veiligheid, gezondheid en leefomgeving

Uit het Lokaal Impact Rapport en het consultatietraject blijkt dat veiligheid en gezondheid voor inwoners en organisatie belangrijke randvoorwaarden zijn. Het gaat daarbij niet alleen om nucleaire veiligheid, maar ook om crisisbeheersing, bereikbaarheid, gezondheidseffecten en veiligheidsbeleving. Zonder tijdige versterking van hulpdiensten, bereikbaarheid, infrastructuur en crisisorganisatie komt de leefbaarheid onder druk te staan. Transparante communicatie en vertrouwen in overheid en veiligheidsinstanties worden daarbij als essentieel benoemd.

Wonen, voorzieningen en ruimtelijke impact

Het Lokaal Impact Rapport laat zien dat de verwachte instroom van tijdelijke en permanente werknemers leidt tot een forse extra druk op de Zeeuwse woningmarkt en voorzieningen. Zonder regionale regie bestaat het risico op verdringing van huidige woningzoekenden en overbelasting van zorg, onderwijs en gemeentelijke capaciteit.

Ook wijzen onderzoeken op de kwetsbaarheid van landschap en natuur en het belang van zorgvuldige ruimtelijke inpassing van grote energieprojecten, zoals kerncentrales.

Economie, werk en kennisontwikkeling

Uit het Lokaal Impact Rapport en het voorlopige Nuclear Supply Chain onderzoek blijkt dat de mogelijke bouw en exploitatie van kerncentrales kansen kan bieden voor werkgelegenheid, kennis- en onderwijsontwikkeling en regionale bedrijvigheid in Zeeland. In het voorlopige onderzoek blijkt dat er zo'n 130 Zeeuwse bedrijven zijn voor wie deze ontwikkelingen een kans kunnen bieden. Tegelijkertijd laten de eerste inzichten zien dat deze kansen niet vanzelfsprekend lokaal landen en afhankelijk zijn van aanbestedingen, certificering en tijdige voorbereiding.

Betrokkenheid, zeggenschap en samenwerking

Het consultatietraject Zeeland aan Zet onderstreept dat draagvlak alleen kan ontstaan wanneer inwoners en regionale partijen daadwerkelijk worden betrokken met duidelijke informatie, voorspelbare processen en zichtbare regionale meerwaarde. De provincie wordt daarbij gezien als regisseur, in nauwe samenwerking met gemeenten, veiligheidsregio en het Rijk. Eén gezamenlijk verhaal en afgestemde participatieprocessen zijn noodzakelijk om vertrouwen te behouden en participatiemoeheid te voorkomen.

Provinciale Staten hebben in februari 2024 een eerste voorwaardenpakket kernenergie vastgesteld. Op basis van nieuwe onderzoeken, bovenstaande inzichten, aangevuld met adviezen van de gebiedsverbinder en voortschrijdende besluitvorming vanuit het Rijk, is het noodzakelijk de Zeeuwse inzet te actualiseren en aan te scherpen.

Met dit Statenvoorstel stellen Provinciale Staten het Voorwaardenpakket kernenergie 2.0 vast. Dit pakket bevat harde randvoorwaarden en voorwaarden die richtinggevend zijn voor het Rijk-Regio pakket. De kern is dat Zeeland alleen verdere stappen richting kernenergie kan zetten wanneer veiligheid, leefbaarheid en regionale meerwaarde vooraf aantoonbaar zijn geborgd.

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat de mogelijke ontwikkeling van kernenergie in Zeeland:

- plaatsvindt met maximale veiligheid voor inwoners, werknemers en leefomgeving;
- de leefbaarheid, gezondheid en kwaliteit van de woonomgeving versterkt en beschermt;
- leidt tot een eerlijke balans tussen lasten en lusten voor Zeeland;
- bijdraagt aan een toekomstbestendige Zeeuwse economie, met werkgelegenheid, onderwijs en kennisontwikkeling die lokaal landen;
- gebeurt met duidelijke regionale zeggenschap en transparante communicatie met inwoners die betrokken worden waar nodig.

Het voorwaardenpakket moet ervoor zorgen dat Zeeland niet uitsluitend locatie is van een nationaal project, maar daadwerkelijk profiteert van de kansen die deze ontwikkeling biedt.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

We kunnen vaststellen dat de doelen zijn bereikt wanneer:

- de harde voorwaarden aantoonbaar zijn gegarandeerd vóór verdere besluitvorming;
- alle voorwaarden zijn uitgewerkt in concrete, gefinancierde en afdwingbare afspraken in het definitief Rijk-Regio pakket;
- de gemaakte afspraken daadwerkelijk worden uitgevoerd en gemonitord;
- Provinciale Staten periodiek en transparant kunnen toetsen of aan de voorwaarden wordt voldaan.

Wat doen we daarvoor?

Om deze doelen te bereiken stellen Provinciale Staten het voorwaardenpakket 2.0 Kernenergie vast. Dit pakket bestaat uit harde randvoorwaarden en richtinggevende voorwaarden.

1. Harde voorwaarden

Deze harde voorwaarden zijn randvoorwaardelijk voor verdere besluitvorming.

Veiligheid en gezondheid

- Aan alle wettelijke eisen op het gebied van veiligheid wordt geen enkele concessie gedaan.
- De betrokken veiligheidsinstanties worden versterkt, hiervoor brengen ze zelf in beeld wat nodig is, zowel voor, tijdens en na de bouw. Het Rijk stelt hiervoor de benodigde middelen beschikbaar.
- Voor 1 januari 2028 ligt er een actueel evacuatie- en crisisplan, hierin worden cruciale verbindingen in opgenomen, zoals de Vlaketunnel en de Westerscheldetunnel.
- Voor 1 januari 2027 moet er een impact analyse zijn over verkeer, logistiek en toegankelijkheid op basis van de voorlopige locatiekeuze. Op basis van deze analyse moeten er passende maatregelen en investeringen worden vormgegeven om de impact te beperken en kansen te realiseren voor de toekomst. Het Rijk faciliteert hiervoor de financiering
- Alle nucleair-gerelateerde systemen en data voldoen uiterlijk per 1 januari 2028 aan nationale normen voor cyberveiligheid en worden opgeslagen op Nederlandse infrastructuur.

Ruimte, natuur en landschap

- Bij de locatiekeuze zo veel mogelijk te kijken naar gronden met industrie als bestemming.
- De landschappelijke buffer tussen industrie en leefomgeving moet voorafgaand aan besluitvorming juridisch en ruimtelijk worden geborgd, zoals de Sloerand in het geval van de zoeklocaties Borsele en Vlissingen. Indien Terneuzen als locatie in beeld komt, moet er eveneens een volwaardige landschappelijke buffer komen. Bij de ontwikkelingen van landschappelijke inpassingen rondom kernenergie-gerelateerde ontwikkelingen wordt het College van Rijksadviseurs betrokken.
- Koeltorens zijn uitgesloten.
- Nu en in de toekomst geen nieuw bovengrondse kabel tracés door de Zak van Zuid-Beveland en de regio Kapelle-Reimerswaal. Een alternatief kabeltracé met een bovengrondse kruising van de Oosterschelde en/of aansluitend een bovengronds kabeltracé over Tholen of Schouwen-Duiveland accepteren we niet. Bij de bouw van twee nieuwe kerncentrales en het langer openhouden van de huidige centrale in Borsele moet er ook nagedacht worden over het toekomstig transport van de opgewekte energie. De Provincie Zeeland vindt het essentieel dat rekening wordt gehouden met het omgevingsbeeld van de regio.
- Ontwikkelingen mogen geen negatieve effecten hebben op natuur, waterkwaliteit en biodiversiteit; waar nodig worden mitigerende maatregelen genomen.
- Energie-infrastructuur wordt uitsluitend gerealiseerd bij aantoonbare noodzaak en wordt landschappelijk zorgvuldig en verantwoord ingepast.
- Het is ook noodzakelijk om structurele investeringen in de beschikbaarheid, opslag en distributie van zoetwater te doen.

Mobiliteit en infrastructuur

- Logistieke impact op de leefomgeving vanwege de bouw moet zoveel mogelijk worden verminderd door eisen in aanbestedingen (prefab, aanvoer over water, gespreide werktijden).

Financiering

- Het Rijk reserveert vooraf voldoende financiële middelen om dit pakket aan voorwaarden te kunnen financieren. Deze middelen moeten ook in voldoende mate beschikbaar komen om te kunnen investeren in de directe leefomgeving. Daarbij gaat het onder meer om voorzieningen en compensatie voor boeren en bedrijven in de omgeving wanneer zij grond moeten inleveren, voor het realiseren van huisvesting en investeringen in infrastructuur.

2. Richtinggevende voorwaarden

Deze voorwaarden moeten worden uitgewerkt in het definitieve Rijk-Regio pakket bij definitieve locatiekeuze

Veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid

- Er vindt structurele monitoring plaats van gezondheid, leefbaarheid en ervaren hinder (geluid, licht en lucht), met openbare rapportage.
- De belangrijkste verkeers- en vervoersverbindingen moeten structureel worden versterkt. Het gaat hierbij om kwetsbaarheden van de A58 aan te pakken en de Midden-Zeelandroute als volwaardige tweede hoofdontsluiting voor Zeeland te ontwikkelen.
- De eerste onderzoeken voor de Midden-Zeelandroute dienen eind 2026 tot besluitvorming te leiden. Het onderzoek naar de noodzaak van verdere versterkingen in relatie tot de ontwikkeling van kerncentrales wordt uiterlijk 1 januari 2028 afgerond en vertaald naar een concreet uitvoeringsplan dat uiterlijk in 2040 tot uitvoering is gebracht.
- In internationale context zal er met en door de Rijksoverheid ingezet worden op uitbreiding van het goederenspoor Gent–Terneuzen (RGT) naar personenvervoer die al in de planning staat.

Wonen en leefomgeving

- Uiterlijk per 1 januari 2028 ligt er een regionaal huisvestingsprogramma met concrete afspraken over tijdelijk en permanent aanbod, gekoppeld aan de Zeeuwse woonafspraken, zodat de woningdruk niet verder toeneemt. Hierin ligt een nadrukkelijke verbinding met de bereikbaarheid en toegankelijkheid van Zeeland. Dit programma wordt door Rijk en regio gezamenlijk vormgegeven.
- Om te voorzien in de logische toename van de vraag naar zorg (zoals tandarts- en huisartsenzorg) en in de groeiende behoefte aan voorzieningen (zoals sportvoorzieningen), stelt het Rijk middelen beschikbaar.
- Er wordt één integraal leefbaarheidsfonds ingericht voor investeringen in de leefomgeving, het onderwijs en maatschappelijke voorzieningen. Er komt een commissie, waarin ook inwoners deelnemen, die beslist over de toekenning van de middelen.
- Waar eigendommen van anderen nodig zijn, wordt op vrijwillige basis tot afspraken gekomen. Daarbij gaat het Rijk ruimhartig om met betrokkenen, zoals inwoners en bedrijven.

Economie, werk en onderwijs

- Structurele banen in exploitatie en onderhoud van de nieuwe kerncentrales worden zoveel mogelijk regionaal ingevuld.
- Er komt een nucleaire kennis, opleiding- en innovatiecluster (MBO–HBO–WO) in Zeeland.
- NEO NL vestigt zich in Zeeland.
- Zeeuwse bedrijven krijgen tijdige en eerlijke toegang tot aanbestedingen, onder meer door passende aanbestedings- en contractvormen, tijdige informatievoorziening en ondersteuning bij certificering. In de ontwikkelingen hiervan worden de aanbevelingen vanuit het Nucleaire Supply Chain rapport meegenomen.

Participatie en communicatie

- Rijk, provincie en gemeenten zorgen voor actuele, juiste en zorgvuldige informatie en hanteren één gezamenlijk communicatiemodel.
- Het communicatiemodel bestaat minimaal uit een fysiek informatiepunt nabij de bouwlocatie, één digitaal platform/loket en een vast team van bereikbare omgevingsmanagers.
- In een fysieke informatiepunt is alle informatie beschikbaar over de ontwikkelingen, de bouw en nucleaire kennis. Daarnaast wordt het een plek waar kenniscolleges kunnen worden gegeven, waar scholen terecht kunnen voor excursies en waar samen met inwoners activiteiten worden georganiseerd rond het brede thema kernenergie.
- Participatieprocessen worden onderling afgestemd om participatiemoedigheid te voorkomen.

Wat zijn de klimaateffecten?

n.v.t.

Wat mag het kosten?

n.v.t.

Financiële consequenties externe inhuur: geraamd op Externe inhuur (kostensoort -)

n.v.t.

Communicatieparagraaf

Met dit voorstel vernieuwen de Zeeuwse Staten de voorwaarden waaronder zij akkoord kunnen gaan met een besluit van het kabinet over de mogelijk bouw van 2 grote kern-centrales in Zeeland. In 2024 hebben de Zeeuwse Staten eerder voorwaarden vastgesteld en aangeboden aan de minister. Doordat er veel nieuwe informatie beschikbaar is gekomen over de benodigde voorbereidingen en effecten van een eventueel bouwproces was het nodig om deze voorwaarden verder uit te werken. Deze Zeeuwse Voorwaarden 2.0 vormen de basis voor Gedeputeerde Staten om namens de regio met de Rijksoverheid te onderhandelen over een Rijk-Regiopakket dat wordt afgesloten bij het ontwerp locatiebesluit indien de gekozen locatie in Zeeland ligt.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten,

H.M. de Jonge, voorzitter

Drs. M.C.J. Franken, secretaris-algemeen directeur

Onderwerp:

Dossier Kernenergie Voorwaardenpakket 2.0

Ontwerpbesluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 maart 2026, nr. 819643;

besluiten:

1. het voorwaardenpakket 2.0 kernenergie vast te stellen als kader en inzet van Provincie Zeeland voor het Rijk-Regio pakket, waarbij:
 - de harde voorwaarden randvoorwaardelijk zijn voor verdere besluitvorming;
 - de voorwaarden richtinggevend zijn voor de uitwerking en borging in het Rijk-Regio pakket.
2. het college van Gedeputeerde Staten opdracht te geven om de onderhandelingen te voeren met het Rijk en de regionale partners en in gezamenlijkheid het Voorlopig Rijk Regio Pakket kernenergie vast te stellen.